

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibvs Moribvsqve Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. II. Vtru[m] Iustitia respiciens ius perfectum, sit propriè in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

CAPVT II.

Virum Iustitia respiciens Ius perfectum sit
proprie in Deo.

7 **H**is positis, quaeritur, Vtrum hoc genus iustitiae proprie sit in Deo. Quidam affirmant. Primò, Quia pactum sub conditione operis inducit obligationem iustitiae praestito opere: at qui inter Deum & hominem intercedit pactum sub conditione operis. promittit enim illi vitam aeternam, si seruet mandata: Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* ergo opere perfecto obligatur lege iustitiae ad vitam aeternam conferendam. Secundò, Deus in S. Scriptura comparatur conductori, homo operario conducto, vita aeterna mercedi & denario diurno. imò ipsa vita aeterna vocatur *merces honorum operum*. quae omnia indicant debitum lege iustitiae. Tertiò, Rursus vita aeterna vocatur *corona iustitiae*, & *brauium*, & *vinculum*, & *praesens stadium*, & bona opera *cursum in stadio*: atqui brauium & corona debetur lege iustitiae ei qui cursum vicerit. Quartò, Christus ex rigore iustitiae meruit sibi gloriam corporis, & omnem honorem quem post resurrectionem accepit, & generi humano remissionem peccatorum (si tamen Christo per Baptismum inserantur) ergo in Deo est obligatio iustitiae respectu Christi, ac proinde est capax huius obligationis & strictae iustitiae.

An hoc genus iustitiae sit in Deo. Prima sententia affirmat.

Matth. 10.

Matth. 5.

Luc. 6.

1. Cor. 3.

2. Tim. 4.

1. Cor. 9.

Philip. 2.

8 Alij verò negant: quia obligatio strictae iustitiae imperfectionem quamdam supponit vel involuit in eo qui obligari dicitur, quae in Deo non reperitur, nimirum aliquid esse extra eius dominium & plenam potestatem. Verum non puto hic esse discrepantiam quae ad rem pertineat, sed solum de nominis usurpatione. Itaque vendum distinctione. Si enim nomen *Iustitia* accipiatur strictè, ut ab Aristotele eiusque sectatoribus solet accipi, ut significat virtutem quae supponit obligationem ad alterum, qui perfecte alter est, hoc est, qui est sui iuris, ita ut non sit veluti pars aut possessio eius qui dicitur obligari, sic non est proprie iustitia in Deo. Ratio est, quia in Deo non potest esse obligatio ad alterum: ac quae orta sit ex iure quod is qui suus est, sui que mancipij, in ipsum habeat. cuius ulterior ratio est, quia omne ius quod creatura potest competere in aliquem, est in dominio Dei, & quidem magis proprie.

Secunda sententia negat.

Iustitia strictè accepta apud Aristotelem.

In Deo non potest esse stricta obligatio ad alterum: ac

proinde nec in iustitia strictè accepta apud Aristotelem.

perfectè quàm in dominio creaturæ, ac proinde ratione huius iuris non potest Deus cēferi strictè obligatus creaturæ tamquam alteri, sed potius est obligatus sibi, suæque ordinatiōi & promissioni, quàm ulli alteri, ut S. Thomas generatim affirmat 1. p. q. 21. a. 1. ad 3. & 1. 2. q. 114. a. 1. Deinde non solum omne ius creaturæ est in dominio Dei, sed etiam ipsa creatura secundum se rotam, idque non contractu aliquo vel accessoria seruitute, sed naturaliter & essentialiter; ita ut nec ipse Deus possit eam sui iuris facere, vel extra suum dominium collocare. Vnde sequitur, Deum de illa & omni eius iure posse statuere pro suo arbitrio tamquam de re sua, adque vera in illam iniuria: ac proinde in ipso non esse obligationem strictæ iustitiæ, & consequenter nec iustitiam strictam, quæ huiusmodi obligationem supponit. Confirmari id potest ex Aristotele lib. 5. Ethic cap. 6. ubi docet non esse obligationem iustitiæ patris ad paruulum filium, & domini ad seruum; eò quòd non sint omnino distincti. Nam filius est veluti pars quædam patris, & seruus est instrumentum & res domini: nemini autem in seipsum est ius iustitiæ, aut ratio iniuriæ. *Ius, inquit, vel domini in seruos, vel patris in liberos, non est idem atque hæc, sed tamen simile. Neque enim cuiquam in sua iniustitia locus esse potest absolute: atqui possessio seu mancipium, & liberi usque eò dum parui sunt, nec à patre seruanti, partis instar sunt. seipsum autem nemo capit ledere. non est igitur cuique in seipsum iniustitia locus.* Vnde sequitur, multò minùs esse obligationem iustitiæ inter Deum & creaturam: quia hæc cum vniuersis bonis & iuribus suis plenissimè & essentiali subiectione est in dominio Dei. Secundo, Quando is qui promittit aliquid sub conditione operis, non id facit commodi sui causa, sed solum ob commodum operantis, ut eum ad præstandum debitum officium, vel ad aliud bonum adducat, non obligatur lege iustitiæ; non enim intendit tam arctè se obstringere, sed solum lege veritatis & constantiæ: sicut cum parens filio, ut eum ad studia literarum adducat, promittit pulchram vestem; vel dominus mancipio, si feritatem exuerit, pecuniam: atqui Deus non exigit à nobis bona opera in commodum suum, sed solum in commodum nostrum, ut nos per illa reddamus idoneos, in quos ipse suam beneficentiam effundat largiendo regnum. ergò non intendit se nexu iustitiæ nobis obstringere.

Cur Deus à nobis exigit bona opera.

Dices: Deus in bonis operibus spectat gloriam suam, & hac ratione exigit illa in suum bonum. Sed etiam ea in honorem Dei cedant,

dant, & Deus à nobis honorari velit, ratio tamen proxima & propria curam velit à nobis fieri, non est ut ipse inde aliquid honoris caperet; sed partim quia naturæ lege sunt ipsi debita, partim ut nos per ea idonei reddamur, quibus ipse sui ipsius suorumque bonorum consortium impertiat. Hæc enim prima fuit intentio illius exuberantissimæ bonitatis nempe Diuinitatis & beatitudinis suæ nos efficere participes. Ad hunc finem illam ex nihilo condidit, & omnibus ornamentis ac præsiidiis congruis instruxit. Ut autem conuenienti modo id fieret, oportuit ut ipsa quoque creatura se ad tantum bonum disponeret, & illo se dignam pro suo modulo præstaret. Ob hanc causam exiguntur opera bona, non ut per ea Deus honorem acquirat, pro quo veluti in compensationem nobis repondat regnum: ipse enim bonorum nostrorum non eget, pleni sunt cæli & terra gloria eius; & omnis creatura sua specie illum laudat & honorat, cum ipsamet sit clarum potentia, sapientia, bonitatis, prouidentia ipsius testimonium. parua admodum est, quæ per opera nostra fit accessio. Exigit quidem à nobis obedientiam ac honorem, sed sicut patet à filiis, in bonum nostrum, & quia iure naturæ hæc debita. Ea enim est naturalis conditio naturæ nostræ, ut sine his perfecta aut bona esse nequeat, & his contraria cederent in damnum naturæ, & Dei iniuriam. Nec obstat quod *omnia propter semetipsum operatus sit Dominus*; quia omnia tandem ad gloriam ipsius tamquam ad vltimum finem necessariò referuntur. Sed de hoc plura infra. Cum de vltimo fine tractabitur. Cum igitur Deus opera bona exigat solum in commodum nostrum, & quia iure naturæ debita, & perfectioni naturæ necessaria; qua fronte nos poterimus pro eis mercedem exigere tanquam lege iustitiæ nobis debitam, quasi aliquid indebitum in gratiam Dei fecerimus, quod tantum bonum stricto iure mereatur?

10 Tertio, Obligatio iustitiæ commutatiuæ non habet locum, ubi creditor nihil accipit à debitore nisi suum. Qui enim pro re sua aliquid promittit, videtur gratis promittere, cum non intendat aliquid non suum acquirere, sed solum suam liberalitatem declarare. Atqui Deus nihil à nobis potest accipere nisi quod ipsius est, & quidem multo magis ipsius quam nostrum, cum omnia opera bona sint ipsius dona, & omnem suam æstimationem ab ipsius gratia contrahant; quomodo ergo possumus illum vinculo iustitiæ nobis obstringere? Nec refert, quod promissione gratuita possim alteri fieri debitor lege iustitiæ: quia id verum est respectu eius qui mihi

*Deus à nobis
nihil potest
accipere nisi
quod ipsius
est.*

mihî pleno iure non subest, & cùm interdo me tam arctè obstringere. Verùm non præsumitur talis obligatio, quando proximo sit pro re aliâ debita. Vide S. Thomam 1. 2. q. 31. a. 1.

Quartò, Si esset obligatio iustitiæ, veram nobis iniuriam faceret, redigendo nos in nihilum: & si nos ad sui visionem non admitteret, sed extra se quamdam beatitudinem naturali statui Angelorum similem tribueret, possemus de iniuria conqueri; & si esset tribunal, litem intendere, & per sententiam iudicis compellere. Quæ non videntur consentanea summo iuri & dominio quod in creaturam habet.

Quintò denique, Si quis rectè consideret, non est propriè pactum vel contractus reciprocus inter Deum & hominem, sicut inter conductorem & operarium: sed Deus apud se constituit benè operantibus dare consortium regni, malè operantes addicere penis inferorum, & hanc suam ordinationem nobis reuelavit, vt nobis consulamus. Hæc ordinatio nobis reuelata & acceptata, vocatur pactum & conuentio, cùm tamen eius vis non pendeat ab acceptatione nostra, sicut fit in veris pactis. Simile est cùm Princeps generalis facit legem, qua statuit, vt in viros bonos officia & honores Reipublicæ conferantur, in improbos supplicia: quæ lex non est propriè pactum siue contractus, quamuis ob quamdam similitudinem ita rectè vocari possit, quando consideratur vt singulis applicata & acceptata. quod maximè locum habet in S. Scriptura, qua talem generalem ordinationem hominibus manifestatam idiotismo Hebræo vocat *pactum*, *fædus*, *fundamentum*, &c. præsertim post acceptationem. Sicut enim in pactis duorum voluntates conueniunt in vnũ, vt vterque præstet quod sibi vicissim promittunt; ita & hîc. Deus enim sua ordinatione promittit regnum, si homo seruet mandata; & vicissim homo acceptando cultum Dei, proponit & promittit (absque tamen intentione inducendi sibi nouum vinculum) seruare mandata, vt regnum, promereatur. Vnde si peccet, dicitur violare fædus quod spondit, & pactum quod Deus ipsi proposuit, & ipse acceptauit. Hæc tamen omnia solum indicant similitudinem & affinitatem cùm veris pactis, nec sufficiunt ad inducendum vinculum strictæ iustitiæ: alioquin homo lege iustitiæ commutatiuæ teneretur seruare mandata, & omnia eius peccata essent contra iustitiam commutatiuam, sicut ea quæ contra vera pacta committuntur. Ex his satis manifestè liquet, in Deo non esse obligationem strictæ iustitiæ erga homines; ac proinde

Inde neque iustitiam illam, quæ talem obligationem supponit, & perfectum ius alterius respicit. quod non solum de commutativa, sed etiam distributiva intellige: hæc enim non minus distinctionem & stricti iuris rationem inter debentem & cui debetur requirit, quam illa, ut quidam volunt: vel si hoc non placet, satis est quod per hanc bonorum communium fiat distributio: Deus autem non communia sed sua distribuit.

- 12 Ex quibus intelligi etiam potest, inter Christum & Diuinitatem non intercessisse strictæ iustitiæ rationem, cum nec talis obligatio seu debitum stricti iuris interueniret. Si enim Christus consideretur ut homo, sic totus erat in dominio Dei, & Deus de omni ipsius iure poterat disponere: si ut Deus, nemini ad seipsum est obligatio iustitiæ. Deinde ius quod Christus habet erga Deum, competit ei ratione humanitatis: per hanc enim solam & distinguitur à Diuinitate, & meriti ratio ei conuenit, & potuit cum Diuinitate pacisci, ac proinde ius erga illam acquirere. At quidquid ei competit ratione humanitatis, est in dominio Diuinitatis, sicut & ipsa humanitas: ergo non potest inducere obligationem iustitiæ. Præterea, inter Christum & Diuinitatem non interuenit proprii nominis pactum, alioquin Christus lege iustitiæ Patri obstrictus fuisset subire mortem: at non ex iustitiæ, sed obedientiæ debito mortem subiit, iuxta illud Apostoli ad Philip. 2. *Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem.* Vnde & Dominus sæpe intinuat, se mandato Patris pro hominibus mortem oppetere, &c. Denique æstimatio operum Christi maxima ex parte erat à Diuinitate.

Diuinitas non est obstricta Christo obligatione strictæ iustitiæ.

Ioan. 10, 18. item c. 12, 49 c. 14, 31.

Rectè tamen Christus dicitur satisfecisse secundum iustitiæ rigorem, quia obtulit pretium secundum iustitiæ rigorem sufficiens, imò excedens, quod Diuinitas acceptauit. Sicut qui pro captiuo offert Principi lytrum, quod longè pluri sit quam debitum captiuo, dicitur illum redimere secundum iustitiæ rigorem, quamuis Princeps non teneatur acceptare, aut possit illud pretium alia aliqua ratione exigere, & sibi vindicare. Nam in huiusmodi locutionibus magis æqualitas rerum quam obligatio personarum consideratur.

Christus secundum iustitiæ rigorem satisfecit pro nobis, & nos redemit.

- 13 Si verò hoc nomen *iustitia* sumatur paulò latius, ut passim accipitur in Scriptura (quæ acceptio etiam & satis propria est, & vulgò visitata) sic ponenda est iustitia in Deo, & quidem perfectissime. Vulgò enim *iustitia* dicitur, cum operi congrua merces integre redditur, siue is qui reddit sit obstrictus nexu iustitiæ, siue solus

Iustitia latiore ratione ut nihil imperfectiora includit, est in Deo.

2. Tim. 4.

fidelitatis: & siue is cui redditur, sit sui iuris, siue in potestate red-
 dentis. non enim in vsu istius nominis vulgò tam spectatur vis
 obligationis, quàm æqualitas & congruentiæ eorum quàm iustitia
 efficit. Sic Deus dicitur *iustus iudex*, quia mercedem statutam in-
 tegrè soluit tum in bonis, tum in malis. Sic Apostolus ad He-
 bræos 6. ait: *Non enim iniustus Deus, ut obliuiscatur operis vestri, &
 dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis,
 & ministratis. inlinuans fore iniustum, si non remuneraret.* Loqui-
 tur autem de operibus bonis, non per peccatum mortificatis, &
 rursus per penitentiam viuificatis, vt quidam volunt (nulla enim
 vel vmbra esset iniuriæ, etsi horum obliuisceretur) sed de ijs, quæ
 numquam fuere mortificata, vt colligitur ex Concil. Trident.
 sess. 6. cap. 16. Hæc enim tenetur remunerare ratione suæ promil-
 sionis: sicut dominus si seruo promisit mercedem aliquam pro
 opere alias debito, tenetur illam soluere, non obligatione strictæ
 iustitiæ, sed promissionis & fidelitatis. Verùm cum duplex sit pro-
 missio; alia merè gratuita, alia remuneratoria, nimirum quæ fit
 sub conditione operis; illa obligatio, quæ ex promissione remu-
 neratoria præstito opere nascitur, maior est, & obligationi strictæ
 iustitiæ similior, quàm illa quæ oritur ex promissione merè libera-
 li, nullum opus requirentem. Vnde ius illud quod iusti per bona
 opera habent ad regnum, est maius quàm id quod ex merè liberali
 promissione nascitur: & consequenter, obligatio quæ est in Deo
 ad remunerandum, maior est quàm obligatio omnino gratuite
 promissionis, minor tamen quàm strictæ iustitiæ, sed medio quo-
 dam modo se habet. Hinc fit vt in Deo sit quædam iustitiæ ratio
 medio modo se habens inter strictam iustitiam & fidelitatem gra-
 tuitæ promissionis, qua reddit cuique quod operibus cuiusque ex
 ipsius promissione est debitum. Talis enim iustitia nullam imper-
 fectionem includit, cum non supponat vllam obligationem stri-
 ctam, ad alterum qui sit sui iuris, & continet omnem perfectio-
 nem, quæ in iustitia stricta reperitur. Nam omnis perfectio iustitiæ
 in eo sita est, quod cuique integrè tribuat id quod ei aliquo modo
 debitum est. Non enim perfectio iustitiæ pendet ex perfectione
 debiti vel obligationis cui satisfit; sed ex perfectione æqualitatis
 quam inducit, dum omnibus quidquid aliqua ratione debitum
 est, etsi minima, ad exactam æqualitatem tribuit. Confirmatur ex
 Dionysio De diuinis nominibus cap. 8. vbi sic ait: *Iustitia Dei cele-
 bratur, vt omnibus ea quæ meritis cuiusque conueniunt, distribuens,* &
 con-

congruentem mensuram, & pulchritudinem, & ordinem, & dispositionem, omnesq; distributiones & classes iuxta eam que verè est iustissimam definitionem cuique determinans, & omnibus proprie cuiusque operationis auctor existens. Cuncta enim divina iustitia ordinat, & suis terminis circumseribit, & omnia ab omnibus mera & impermixta custodiens, omnibus rebus, quæ cuique pro sua dignitate congruunt, largitur. Quibus verbis generalem illam iustitiæ rationem ad omnia creata se extendentem, & cuique congruentia exactissimè & cumulativissimè tribuentem describit, quæ omnem iustitiæ modum ac formam complectitur. Quatenus enim constituit æqualitatem inter præmium & meritum, tribuens cuique præmium meritis ipsius congruens, eatenus habet formam iustitiæ commutatiuæ: vt verò constituit æqualitatem inter proportionem præmiorum & proportionem meritorum, efficiendo vt ea sit proportio inter præmia, quæ est inter merita (hoc enim ad pulchritudinem illius regni pertinet, estq; etiam per se à Deo intentum) habet formam iustitiæ distributiæ. Eandem formam seruat, si spectetur quatenus singulis naturis rerum distribuit ornamenta & qualitates prout cuique congruit. Denique quatenus condignis pœnis vindicat peccata, est iustitia vindex. Conueniunt autem hæ tres formæ, quod per eas tribuantur singulis ea quæ cuique pro suo modo sunt congrua & debita. Hæc itaque ratione hæ tres formæ sunt in Deo perfectissimæ. Verùm quia potissimum hic agitur de iustitia vindice, quo modò ea Deo conueniat, paulò fusiùs explicandum.

CAPVT III.

Vtrum in Deo sit propriè Iustitia vindex.

DISTINXIMVS supra quadruplex debitum, & cuique propriam iustitiæ rationem aptauimus, & quo modo in Deo reperitur ostendimus. Quatuor illis debiti acceptionibus seu rationibus potest addi quinta, qua aliquid dicitur *debitum in pœnis*. Pœna enim dicitur debita crimini, hoc est criminoso, non quòd ipse ad eam ius aliquod habeat, sicut cum alicui dicitur deberi præmium: sed quia illi congruit, estq; necessaria vt rectus ordo per eum violatus instauretur. Vnde etiam debita est Reipublicæ, cuius ille criminosus est pars, & cuius legem violauit. Huic debito respondet virtus quædam quæ *iustitia vindex* seu *vindicatrix* dicitur, & residet

Z z 2 in